

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/264/2015
Identifikačné číslo spisu:	1511206576
Dátum vydania rozhodnutia:	24.02.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1511206576.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne Slovak Telekom, a.s., so sídlom v Bratislave, Bajkalská č. 28, IČO: 35 763 469, proti žalovanému P. O., bývajúcemu v S., v súčasnosti v Domove sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov X., so sídlom v X., Q., zastúpenému opatrovníkom BC. Milenou Várgovou, súdnou tajomníčkou Okresného súdu Bratislava I, za účasti vedľajšieho účastníka na žalovanej strane Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, so sídlom v Prešove, Vážecká č. 16, IČO: 42 176 778, zastúpeného JUDr. Ambrózom Motykom, advokátom so sídlom v Stropkove, Nám. SNP č. 7, vo Svidníku, Sovietskych hrdinov č. 163/66 a Občianskeho združenia slovenských spotrebiteľov, so sídlom v Skalici, Petrovská č. 10, zastúpeného JUDr. Jozefom Kempom, advokátom so sídlom v Chorvátskom Grobe, Nám. Josipa Andrika č. 1, o zaplatenie 1 356,14 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp.zn. 7 C 59/2012, o dovolaní vedľajšieho účastníka Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2014 sp.zn. 2 Co/329/2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2014 sp.zn. 2 Co/329/2012 a uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 24. februára 2014 sp.zn. 2 Co/329/2012 a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 3. mája 2012 č.k. 7 C/59 /2012-82 v znení opravného uznesenia z 20. augusta 2012 č.k. 7/59/2012-176 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni 1 006,27 € s príslušenstvom a nahradiť jej trovy konania, v zostávajúcej časti (349,87 € s príslušenstvom) žalobu zamietol.

Proti uvedenému rozsudku podalo odvolanie Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, so sídlom v Prešove, Vážecká č. 16, IČO: 42176778 (ďalej aj „HOOS“), ktoré po vyhlásení rozhodnutia súdu prvého stupňa vo veci samej vstúpilo do konania ako vedľajší účastník na strane žalovaného.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 24. februára 2014 sp.zn. 2 Co/329/2012 ustanovil žalovanému v odvolacom konaní za opatrovníka Bc. Milenu Várgovú (§ 29 O.s.p.), zamestnankyňu Okresného súdu

Bratislava I, ktorá na výzvu súdu 25. februára 2014 oznámila, že s odvolaním vedľajšieho účastníka HOOS nesúhlasí a k jeho odvolaniu sa nepripája (viď č.l. 211 spisu). Keď dcéra žalovaného, ani domov dôchodcov, kde je žalovaný umiestnený, nesúhlasili s ustanovením za opatrovníka žalovanému.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 28. februára 2014 sp.zn. 2 Co/329/2012 odvolanie vedľajšieho účastníka HOOS odmietol a uložil mu povinnosť nahradiť žalobkyni trovy odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že žalovaný, ktorý je zastúpený opatrovníkom v zmysle § 29 O.s.p., sám odvolanie nepodal, bol súdom prvého stupňa vyzvaný, aby sa vyjadril, či súhlasí s odvolaním HOOS. Opatrovník žalovaného na túto výzvu uviedol, že s odvolaním vedľajšieho účastníka HOOS nesúhlasí a k jeho odvolaniu sa nepripája. Odvolací súd vzhľadom na to dospel k záveru, že HOOS, ktoré svoju procesnú legitimáciu odvodzuje od účastníka konania, nebolo oprávnené podať odvolanie. Odvolací súd tiež poznamenal, že v danom prípade nejde o vec, kde z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom, preto oprávnenie HOOS podať odvolanie nevyplyva ani z § 201 ods. 1 veta prvá O.s.p. Z týchto dôvodov odvolací súd odvolanie HOOS odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. ako podané tým, kto ho nebol oprávnený podať. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 146 ods. 2 veta prvá O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.)

Proti uvedenému uzneseniu podalo HOOS dovolanie s tým, že v konaní mu bola odňatá možnosť konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., lebo k odmietnutiu jeho dovolania došlo napriek tomu, že k tomu neboli splnené zákonné podmienky. Uviedlo, že opatrovníčka ustanovená žalovanému podľa jeho názoru nechráni dôsledne práva a záujmy účastníka, najmä nie tým, že vyslovila nesúhlas s jeho odvolaním voči rozhodnutiu, ktoré je nesprávne a v neprospech žalovaného ako spotrebiteľa v dôsledku neprijateľných zmluvných podmienok, na ktoré mal súd prvého stupňa prihliadať ex offio. Žalovaný predtým ako utrpel mozgovú príhodu sa v konaní bránil a spochybnil žalovanú pohľadávku. Z dikcie ustanovenia § 93 ods. 4 O.s.p. vyplýva, že súd posudzuje úkon vedľajšieho účastníka s ktorým nevyslovil súhlas hlavný účastník so zreteľom na všetky okolnosti prípadu. Pokiaľ tento úkon bude na prospech hlavného účastníka, súd môže naň prihliadať. Nesúhlasilo ani s tým, že mu súd uložil náhradu trov konania. Z týchto dôvodov HOOS žiadalo napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalobkyňa, opatrovníčka žalovaného a Občianske združenie slovenských spotrebiteľov sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal včas subjekt, ktorý bol účastníkom odvolacieho konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) a je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením.

Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Dovolateľ napadol dovolaním uznesenie, ktoré nemá znaky uvedené v týchto ustanoveniach. Dovolanie HOOS preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je. Pokiaľ dovolateľ napadá aj rozhodnutie o náhrade trov odvolacieho konania, prípustnosť dovolania vylučuje ustanovenie § 239 ods. 3 O.s.p.

So zreteľom na obsah dovolania a tiež § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci

podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že z hľadiska § 237 O.s.p. nie je relevantné tvrdenie dovolateľa o existencii vady uvedenej v tomto ustanovení, ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto vade skutočne došlo.

Dovolateľ vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal a v dovolacom konaní vady tejto povahy nevyšli najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Dovolateľ namieta, že v konaní mu bola odňatá možnosť pred súdom konať. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je nesprávny procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Dovolateľ odňatie možnosti konať pred súdom dáva do súvislosti s postupom odvolacieho súdu, ktorý odmietol jeho odvolanie ako podané neoprávnenou osobou (§ 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Dovolací súd preto skúmal, či odmietnutie odvolania HOOS ako vedľajším účastníkom na žalovanej starne odvolacím súdom vykazuje znaky procesného postupu odnímajúceho možnosť pred súdom konať.

Odvolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie založil na názore, že pokiaľ opatrovník, ktorý bol žalovanému ustanovený v zmysle § 29 O.s.p. vyslovil, že nesúhlasí s odvolaním vedľajšieho účastníka vystupujúceho na jeho strane, má to za následok odmietnutie odvolania podaného vedľajším účastníkom (§ 218 ods. 1 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku).

Vo všeobecnosti platí, že oprávnenie podať odvolanie prináleží vedľajšiemu účastníkovi iba vtedy, ak toto oprávnenie má aj hlavný účastník. V prípade, že hlavný účastník nemá procesnú legitímáciu na podanie odvolania, nemôže ju mať ani vedľajší účastník. V opačnom prípade by sa vedľajšiemu účastníkovi priznávalo viac procesných práv, než má sám účastník konania. Vedľajší účastník môže podať odvolanie aj vtedy, ak ho podal hlavný účastník. Ak podá odvolanie len vedľajší účastník, musí s takýmto úkonom súhlasiť hlavný účastník.

V prejednávanej veci žalovaný nepodal odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa. Za procesnej situácie, kedy odvolanie podal len vedľajší účastník, bol postup odvolacieho súdu, ktorým vyzval ním podporovaného účastníka (t.j. žalovaného) na vyjadrenie, či dáva k tomuto odvolaniu súhlas, správny.

Žalovanému bola odvolacím súdom v odvolacom konaní ustanovená opatrovníčka Bc. Milena Vargová, súdna tajomníčka Okresného súdu Bratislava I, ktorá s podaním odvolania HOOS nesúhlasila. Postup v zmysle § 29 ods. 1,2,6 O.s.p. odvolací súd zdôvodnil tým, že žalovaný nemôže pred súdom samostatne konať, lebo v septembri 2012 utrpel ťažkú mozgovú príhodu, je imobilný, nie je schopný sa orientovať v čase a nevie sa ani podpísať.

Právna úprava k ustanoveniu opatrovníka okrem iného hovorí, kedy súd musí ustanoviť opatrovníka [§ 29 ods. 1 O.s.p. (ak nie je zastúpený ten, kto nemôže pred súdom konať a je tu nebezpečenstvo z omeškania alebo túto povinnosť stanovuje osobitný zákon)] a kedy môže účastníkovi ustanoviť opatrovníka [§ 29 ods.2, 3 O.s.p. (pobyt účastníka nie je známy, účastníkovi sa nepodarilo doručiť na známu adresu v cudzine, doručenie písomnosti v cudzine je spojené s ťažko prekonateľnými prekážkami, účastník je postihnutý duševnou poruchou, účastník nie je schopný zrozumiteľne sa vyjadrovať a ďalšie).

Logický postup pri rozhodovaní o ustanovení opatrovníka podľa § 29 Občianskeho súdneho poriadku je, že sa najprv preskúma danosť niektorej zo skutkových podstát uvedených v odsekoch 1, 2 a 3 a až potom možno prikrčiť k výberu osoby, ktorá by sa mala stať opatrovníkom v zmysle § 29 ods. 6 Občianskeho súdneho poriadku.

Pokiaľ ide o skutkový dôvod, pre ktorý odvolací súd rozhodol o ustanovení opatrovníčky žalovanému, ten sa opiera o skutkovú podstatu § 29 ods. 1 O.s.p. (nie je zastúpený ten, kto nemôže pred súdom konať). Odvolací súd v dôvodoch rozhodnutia preukazným spôsobom vysvetlil opodstatnenosť použitej skutkovej podstaty na ktorej založil svoje rozhodnutie.

Podstatou právnej úpravy v ustanovení § 29 O.s.p. nie je uľahčiť (zjednodušiť) súdu procesný postup, ale to, aby súdom ustanovený opatrovník hájil záujmy neprítomného účastníka konania, tak, akoby takúto povinnosť plnil zmluvný zástupca, teda to, aby bola zabezpečená nielen ochrana záujmov neprítomného účastníka, ale hlavne, aby bola zabezpečená ochrana jeho základných práv, súčasťou ktorých je aj právo na spravodlivý proces.

Pokiaľ ide o výber osoby, ktorá by sa mala stať opatrovníkom, tu sa vychádza z toho, že za opatrovníka súd ustanoví osobu pôsobiacu v rodinnom, pracovnom, kultúrnom, prípadne v inom prostredí, ktoré je účastníkovi blízke. Súd môže za opatrovníka ustanoviť aj obec. Súd nemôže ustanoviť za opatrovníka zamestnanca súdu, ktorý prejednáva vec; to neplatí vo veciach, v ktorých hodnota pohľadávky bez príslušenstva v čase začatia konania neprevyšuje 1 000 eur (§ 29 ods. 6 O.s.p.).

V predmetnej veci Krajský súd v Bratislave ustanovil za opatrovníčku žalovanému súdnu tajomníčku Okresného súdu Bratislava I. Odvolací súd sa síce pokúšal ustanoviť za opatrovníka osobu v okruhu osôb blízkych osobe zastupovaného (žalovaného), jeho dcéru a tiež Domov sociálnych služieb v Senici, títo však neboli ochotní túto funkciu prijať. Za tejto situácie však už nezvažoval vhodnosť ustanovenia za opatrovníka aj obec. Pri ustanovení opatrovníka je treba prihliadať na to, aby nedošlo ku kolízii záujmov zástupcu a zastúpeného. Nemožno totiž očakávať, že podriadený pracovník, zamestnanec súdu ako opatrovník účastníka konania vo veci riešenej tým istým, alebo nadriadeným orgánom bude napádať jeho postup a rozhodnutia. Je teda zásadne nevhodné, ak je za opatrovníka ustanovená osoba podriadená orgánu verejnej moci, ktorý vedie konanie, a to práve s ohľadom na pravdepodobný konflikt medzi záujmom zamestnávateľa opatrovníka na čo najrýchlejšom skončení veci, a záujmom účastníka, ktorého má zamestnanec zastupovať, na plnom zachovaní jeho práv a oprávnených záujmov. Preto prax, kedy sú účastníkom konania ustanovovaní ako opatrovníci pracovníci súdu, ktorý o veci rozhoduje, nie je v súlade s ústavnými zásadami, ktoré majú byť ustanovením opatrovníka neprítomnému účastníkovi zabezpečené (porovnaj napr. Nálezy Ústavného súdu Českej republiky z 25. septembra 2002, I. ÚS 559/2000; z 31. marca 2005 II. ÚS 629/2004; z 20. augusta 2015 III. ÚS 281/2015; IV. ÚS 1433/2011 dostupné na [www.http://nalus.usoud.cz](http://nalus.usoud.cz)).

Taký postup všeobecného súdu, ktorým tento vyberie osobu opatrovníka v rozpore s ustanovením § 29 ods. 6 Občianskeho súdneho poriadku, treba považovať za arbitrárny. Dochádza tým k závažnému zásahu do samej podstaty základného práva na súdnu ochranu, na prerokovanie veci v prítomnosti dotknutého účastníka konania, ako aj na to, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom (viď Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 21. februára 2013, sp.zn. II. ÚS 556/2012, dostupné na [www.http://ustavnysud.sk](http://ustavnysud.sk)).

Z hľadiska ústavnoprávnej maximy rovnosti účastníkov v konaní je potrebné odmietnuť, aby orgán verejnej moci (teda i súd) hľadal a ustanovoval za opatrovníkov svojich zamestnancov (úradníkov), resp. jemu podriadených úradníkov alebo inak na ňom závislých osôb, i keď by ich odborná erudícia bola nespochybniteľná. Z pohľadu týchto názorov, súd nemôže ustanoviť za opatrovníka nielen „svojho“ úradníka, či zamestnanca (horizontálna závislosť) ale ani takého súdneho úradníka, ktorého podriadenie vyplýva z funkčnej pôsobnosti súdu (vertikálna závislosť). Prípados vertikálnej závislosti (podriadenosti) je i vzťah odvolacieho súdu k súdnemu úradníkovi na tých okresných súdoch, ktoré spadajú do funkčnej (a miestnej) pôsobnosti príslušného odvolacieho súdu. Krajský súd v Bratislave ustanovil za opatrovníčku súdnu tajomníčku Okresného súdu Bratislava I, teda súdnu úradníčku, ktorá spadá pod funkčnú pôsobnosť Krajského súdu v Bratislave. Ide o závislý vzťah vertikálnej podriadenosti, ktorý nedovoľuje, aby krajský súd v prípade rozhodovania sporu, ktorý nie je „drobným sporom“ (v čase začatia konania prevyšujúceho sumu 1 000 €), čo je aj tento prípad, účastníkovi ustanovil za opatrovníčku jemu podriadenú súdnu úradníčku. Správny postup odvolacieho súdu pri

výbere a ustanovení osoby opatrovníka v zmysle § 29 ods. 6 O.s.p. má v danom prípade dopad na zistenie toho, ako sa žalovaný stavia k odvolaniu, ktoré podal vedľajší účastník stojací na jeho strane. Bez ustálenia uvedeného stanoviska žalovaného sú akékoľvek závery o tom, či vedľajší účastník bol (ne)oprávnenou osobou na podanie odvolania predčasné a teda ich nemožno zatiaľ považovať ani za správne.

Dovolací súd vzhľadom na to uzatvára, že HOOS dôvodne namieta procesnú vadu uvedenú v § 237 písm. f/ O.s.p. ktorá zakladá nielen prípustnosť jeho dovolania, ale zároveň aj jeho opodstatnenosť (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.).

Najvyšší súd preto dovolaním napadnuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2014 sp.zn. 2 Co /329/2012 zrušil, ako súvisiace tiež zrušil aj uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 24. februára 2014 sp.zn. 2 Co/329/2012 o ustanovení opatrovníka žalovanému a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a konania o dovolaní (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.